

AWT grafika és Applet-ek

Simon Károly
simon.karoly@codespring.ro

Bevezető

- Grafikus felületek a programozó szempontjából → grafikus elemek absztrakt reprezentációja → az egyes elemek tulajdonságait leíró adatstruktúrák.
- Fogalmak: geometriai alakzatok, felületek, színek, textúrák, fények, pozíciók, méretek, betűtípusok stb.
- Amit a felhasználó lát: a kimeneti eszközön (általában képernyőn) megjelenő kép, amely tulajdonképpen különböző színű pixelekből áll.
- A kép a modell alapján készül, de konkrét megjelenítését más tényezők is befolyásolják (kimeneti eszköz tulajdonságai, pl. felbontás stb.).
- Renderelés (rendering): a folyamat, amely a belső reprezentációt a megjelenítendő képbe képezi
- Egy adott modell alapján létrehoz egy digitális képet, bittérképet (raster image, bitmap)
- A modell leképezését egy natív mechanizmus biztosítja (mivel a megjelenítés platformfüggő)

Bevezető

- Pl. gomb (a megfelelő tulajdonságokkal) → háttérszínű pixelekkal kitöltött téglalap alakú felület, amelyen ír valamit (a felbontásnak megfelelően megjelenítve).
- Általában elegendő, ha az eszköztárak által biztosított standard komponenseket használjuk, de megtörténhet, hogy speciálisabb megjelenítésű komponenseket akarunk létrehozni (pl. grafikus elemeket elhelyezve egy komponens felületén).
- Az AWT eszközkészlet esetében a vászon (Canvas) komponens segítségével teljesen egyedi grafikus felületeket hozhatunk létre.
- A Java több lehetőséget is biztosít grafikus elemek létrehozására: Java 2D API, Java 3D API, JOGL, JMonkey stb.

A Graphics osztály

- Graphics absztrakt alaposztály: lehetővé teszi az alkalmazások számára, hogy különböző komponensek felületére rajzoljanak.
- A Java által támogatott alapvető renderelési műveletek elvégzéséhez szükséges információkat, tulajdonságokat tárolja (forma, szín, betűtípus, méret, pozíció, stb.), valamint metódusokat tartalmaz ezek beállítására, és különböző alakzatok kirajzolására.
- Az osztály (és metódusainak többsége) absztrakt. A renderelés folyamata platform-specifikus, natív kód segítségével történhet. A különböző platformokra írt JVM-ek különböző implementációkat biztosítanak az osztálynak, natív mechanizmusokat alkalmazva a platform ablakrendszerével történő „együttműködésre”.

A Graphics osztály

- Néhány példa:
 - `void setColor(Color c)`
 - `void drawRect(int x, int y, int width, int height)`
 - `void fillRect(int x, int y, int width, int height)`
- Továbbá: `setFont`, `drawOval`, `drawPolygon`, `drawString`, `drawImage` stb.
- Közvetlen leszármazottja a `Graphics2D` (szintén absztrakt), amely további lehetőségeket biztosít (pl. hatékonyabb módszereket a színkezelésre, transzformációkra stb.)

AWT komponensek megjelenítése és frissítése

- A rendszer kezdeményezésére (system-triggered painting): az ablakrendszer kéri az illető komponens frissítését. Ez akkor fordul elő, amikor a komponens először válik láthatóvá, újraméreteződik, vagy valamilyen okból „sérül” a felülete (pl. föléje helyezünk, majd eltávolítunk egy másik komponenst, vagy lekicsinyítjük, majd visszaállítjuk a komponenst tartalmazó ablakot).
- Az alkalmazás kezdeményezésére (application-triggered painting): az alkalmazás valamilyen belső állapotváltozás következményeként úgy dönt, hogy a komponens felülete frissítésre szorul.
- A komponensek felületének kirajzolása visszahívásos mechanizmuson (callback) alapszik: a renderelésért felelős programrészt egy adott metóduson belül kell elhelyezni, és ezt a metódust hívja meg a toolkit a komponens felületének kirajzolásakor, vagy frissítésekor. Ez a metódus a Component osztály paint metódusa, melyet a különböző komponensek a nekik megfelelő módon újradefiniálnak.

Paint

- `public void paint(Graphics g)`
- A paraméterként kapott Graphics objektum a komponens felületének grafikus modellje. A paraméter határozza meg a grafikus megjelenítéssel kapcsolatos tulajdonságokat (szín, betűtípus stb.), illetve a frissítendő felületet (azt a részt, amely újra lesz renderelve) is behatárolja (clipping).
- A tulajdonságok a paint metóduson belül módosíthatóak, a módosítások, illetve a rajzolási műveletek a g referencia segítségével történhetnek.
- A rendszer által kezdeményezett frissítés esetében a rendszer behatárolja a „sérült” részt (amely a teljes felület is lehet), és meghívja a paint metódust. A rendszer feltételezi, hogy a sérült felület teljes frissítésre szorul, és minden pixelt frissít (tulajdonképpen törli és újrarajzolja a felületet).
- Az alkalmazás általi frissítés kezdeményezése a repaint metódus meghívásával történik. A repaint egy a komponens felületének frissítésére vonatkozó aszinkron kérés a toolkit-nek címezve. A metódus meghívása nem vezet azonnali paint metódushíváshoz. A kérés teljesítésekor a toolkit először meghívja a komponens update metódusát.

Repaint, update

- `public void update(Graphics g)`
- A metódus alapértelmezett implementációja törli a felületet és meghívja a `paint` metódust, tehát teljesen újrarajzolja az érintett felületet, az „üresen” maradt részeket háttérszínű pixelekkkel töltve ki.
- Az alapvető különbség az előbbi esethez képest (rendszer által kezdeményezett frissítés) abból ered, hogy az `update` újradefiniálható. A mechanizmus lehetőséget ad arra, hogy ne feltétlenül kelljen törölnünk az érintett felületet, és ilyen módon egy már kirajzolt részt új grafikus elemekkel egészíthetünk ki (incremental painting).
- A `repaint` metódusnak különböző változatai vannak: meghívhatjuk paraméterek nélkül (a komponens teljes felületének frissítésekor), paraméterek segítségével behatárolhatjuk a frissítendő részt, illetve megadhatunk egy „határidőt” (mennyi időn belül következzen a `paint` hívás).

Megjegyzések

- A repaint eredménye egy aszinkron kérés, amely nem feltétlenül vezet azonnali update/paint híváshoz. Megtörténhet, hogy mielőtt az első kérésnek megfelelő paint metódushívás megtörténne, további kérések érkeznek. Az ilyen esetekben a több kérés egyetlen paint hívásba lesz összevonva. Ez a mechanizmus különösen hasznos lehet akkor, amikor az alkalmazáson belül egymás után (például egy cikluson belül) több apró frissítést szeretnénk elvégezni.
- Az alkalmazás által kezdeményezett frissítéseknél sohasem hívjuk meg közvetlen módon a paint metódust. A frissítést minden esetben a repaint metódushíváson keresztül kérjük. Ez természetes is, tudva azt, hogy a paint paraméterének típusa Graphics, és absztrakt osztályból nem példányosíthatunk. A paint direkt módon történő meghívása legfeljebb az újradefiniált update metóduson belül történhet (továbbadva a metódusnak az update paraméterét).
- A grafikus komponensek mindegyike újradefiniálja a neki megfelelő módon a paint metódust. Ha valami speciális megjelenítést szeretnénk, akkor ezt a származtatott osztályainkban mi is megtehetjük. Ha csak ki szeretnénk egészíteni a komponensek grafikus tartalmát, akkor először a paint-en belül a super referencia segítségével meghívjuk az alaposztály paint metódusát, és ezt követhetik a saját utasítások (ez különösen hasznos lehet tárolók megfelelő megjelenítésének esetében). Ha egyszerűen csak rajzolni szeretnénk, akkor használhatjuk a rajzvászon (Canvas) osztályt, ebből származtatva saját komponensünket, felülírva a paint metódust.

Vászon - példa

- Egy kereten belül helyezzünk el egy rajzvásznat, és adjunk lehetőséget arra, hogy a felhasználó az egér segítségével kis köröket rajzolhasson ki erre a vászonra.

```
import java.awt.BorderLayout;
import java.awt.Canvas;
import java.awt.Color;
import java.awt.event.MouseAdapter;
import java.awt.event.MouseEvent;
import java.awt.Graphics;
import java.awt.Frame;
import java.awt.event.WindowAdapter;
import java.awt.event.WindowEvent;
public class MyCanvas extends Canvas {
    private int x = 0;
    private int y = 0;
    public MyCanvas() {
        setBackground(new Color(50,100,250));
        addMouseListener(new MouseAdapter() {
            public void mousePressed(MouseEvent e) {
                x = e.getX();
                y = e.getY();
                repaint();
            }
        });
    }
}
```

Vászon - példa

```
public void paint(Graphics g) {  
    g.setColor(Color.red);  
    g.fillOval(x,y,20,20);  
}  
  
public static void main(String args[]) {  
    Frame f = new Frame("Paint");  
    f.setBounds(50,50,300,200);  
    f.add(new MyCanvas(), BorderLayout.CENTER);  
    f.addWindowListener(new WindowAdapter() {  
        public void windowClosing(WindowEvent e) {  
            System.exit(0);  
        }  
    });  
    f.setVisible(true);  
}  
}
```

Vászon – példa – update

- Ha többször is kattintunk, mindig csak az utolsó kör lesz látható, az előző eltűnik. Ez azért van így, mert a teljes felület frissítését kérjük, és az update alapértelmezett implementációja törli a felületet a paint meghívása előtt. Ha azt szeretnénk, hogy az előzőekben kirajzolt körök is láthatóak maradjanak, egyszerűen kiegészítjük az osztályunkat, újradefiniálva az update metódust:

```
public void update(Graphics g) {  
    paint(g) ;  
}
```

- Az újradefiniált update metóduson belül egyszerűen meghívjuk a paint metódust, nem végzünk el törlési műveletet, így az előzőleg kirajzolt grafikus elemek láthatóak maradnak.

Vászon – példa – Image

- ha a rendszer kéri a felület újrarajzolását, például, mikor lekicsinyítjük az ablakot, majd visszaállítjuk eredeti méreteit, ismét csak a legutolsó kör lesz látható. Ilyen esetben a rendszer a teljes felület frissítését kéri, és nem tárolja az előzőleg megjelenített körök koordinátáit. Természetesen a koordinátákat rögzíthettük volna például egy listában, eszerint módosítva a paint metódust, de van ennél elegánsabb megoldás is.
- Egy kép objektumot alkalmazhatunk. A köröcskéket erre a képre rajzoljuk rá, és a paint metóduson belül a képet rajzoljuk ki a vászonra, így az előző módosításokat is megőrizhetjük.
- Digitális képek (bittérképek) létrehozásában és kezelésében az **Image** absztrakt alaposztály lehet segítségünkre. Minden olyan osztály, amely egy grafikus kép reprezentációja ennek az osztálynak a leszármazottja.
- Lévéen absztrakt alaposztályról szó, közvetlen módon nem példányosíthatunk belőle, de több módszer is van kép objektum létrehozására. Például egyszerűen példányosíthatunk a BufferedImage származtatott osztályból.
- Másik lehetőség: a Component osztály createImage metódusa

Vászon – példa – Image

- A createImage metódus eredetileg a kettős pufferek (double buffering) mechanizmus támogatásának céljából kapott helyet a Component osztályban.

A kettős (vagy általánosabban többszörös) pufferek mechanizmusát a számítógépes grafikában a megjelenítés optimalizálására, a képfrissítés gyorsítására alkalmazzák. A mechanizmus lényege, hogy az új kép létrehozásakor nem közvetlenül a videomemóriával dolgozunk. A rajzolási műveletek eredményeit előzőleg a memóriában, egy háttér pufferben tároljuk, majd amikor elkészült a teljes kép, ennek a puffernek a tartalmát egy gyors művelettel a videomemóriába másoljuk, lecserélve az aktuálisan látható képet a háttérben elkészített képre. Ilyen módon felgyorsítható a képfrissítés, és elkerülhetők az olyan kellemetlenségek, mint a kép villogása a folyamatos rajzolási műveletek miatt, vagy a régi és új grafikus elemek keveredése a megjelenített képen belül a frissítés során. A createImage metódus által visszatérített Image objektum ilyen háttér pufferként szolgálhat, segítségével a háttérben elvégezhetőek a rajzolási műveletek a felület frissítése, az új kép megjelenítése előtt.

- Fontos megkötés: a komponensnek láthatónak kell lennie, ellenkező esetben a metódus null értéket ad.

A megkötésnek egyszerűen megfeleltethetünk, ha a képet a paint metóduson belül hozzuk létre (a metódus meghívásakor a komponensünk már biztosan látható).

Vászon – példa – Image

- Hogyan rajzolhatunk rá a képre? Hasonlóan, mint ahogyan azt a komponens felületének esetében is tettük, a Graphics osztály segítségével. Az Image osztályokhoz tartozik egy Graphics objektum, és a getGraphics metódus segítségével kérhető egy erre mutató referencia. A rajzolási műveleteket a referencia segítségével végezhetjük. Magát a képet a komponens felületére fogjuk kirajzolni a paint metódus paramétereként kapott Graphics típusú objektumra meghívva a drawImage metódust.

```
... //az import utasítások
public class MyCanvas extends Canvas {
    private Image img;
    private Graphics gr;

    public MyCanvas() {
        setBackground(new Color(50,100,250));
        addMouseListener(new MouseAdapter() {
            public void mousePressed(MouseEvent e) {
                gr.fillOval(e.getX(),e.getY(),20,20);
                repaint();
            }
        });
    }
}
```

Vászon – példa – Image

```
public void paint(Graphics g) {  
    if (img == null) {  
        img = createImage(getWidth(), getHeight());  
        gr = img.getGraphics();  
        gr.setColor(Color.red);  
    }  
    g.drawImage(img, 0, 0, null);  
}  
public void update(Graphics g) {  
    paint(g);  
}  
... //a main metódus  
}
```

- A módosításokkal elértük, hogy az előzőleg kirajzolt körök is megmaradjanak, még akkor is, ha a rendszer kéri a felület frissítését.
- „Szépséghiba”: a kép méreteit a rajzvászon méreteinek segítségével adtuk meg, és a keret újraméretezésénél ezt nem változtattuk. Ha kinagyítjuk a keretet, a rajzvászon bizonyos részeire nem tudunk rajzolni. Persze a kerettel együtt újraméretezhetjük a képet is. Ebben az esetben torzulna a kép, de ez is könnyen kikerülhető (a legegyszerűbb már először egy nagyobb képet létrehozni, de megoldhatjuk például úgy is a problémát, hogy a nagyobb kép létrehozásakor rárajzoljuk az előbbi kisebb képet).

Vászon – példa – megjegyzések

- A kép létrehozásához alkalmazott módszer, nem minden esetben a legmegfelelőbb. A használatával kapcsolatos megkötésről már szóltunk, de megemlíthetjük azt is, hogy az ilyen módon létrehozott kép objektum nem tartalmazhat átlátszó pixeleket. Szerencsére, több módszer is rendelkezésünkre áll.
- Az új kép létrehozása helyett állományból is betölthettünk volna egy képet, és ugyanígy le is menthetjük az „alkotásunkat”. Erre is több lehetőség van, de közülük kiemelhetjük a `javax.imageio` csomag, illetve az ezen belül található `ImageIO` osztály használatát.
- A SWING eszközkészlet használata a grafika szempontjából (is) eltéréseket mutat az AWT csomaghoz képest. Ezekre a SWING eszköztárral kapcsolatos részben térünk ki.

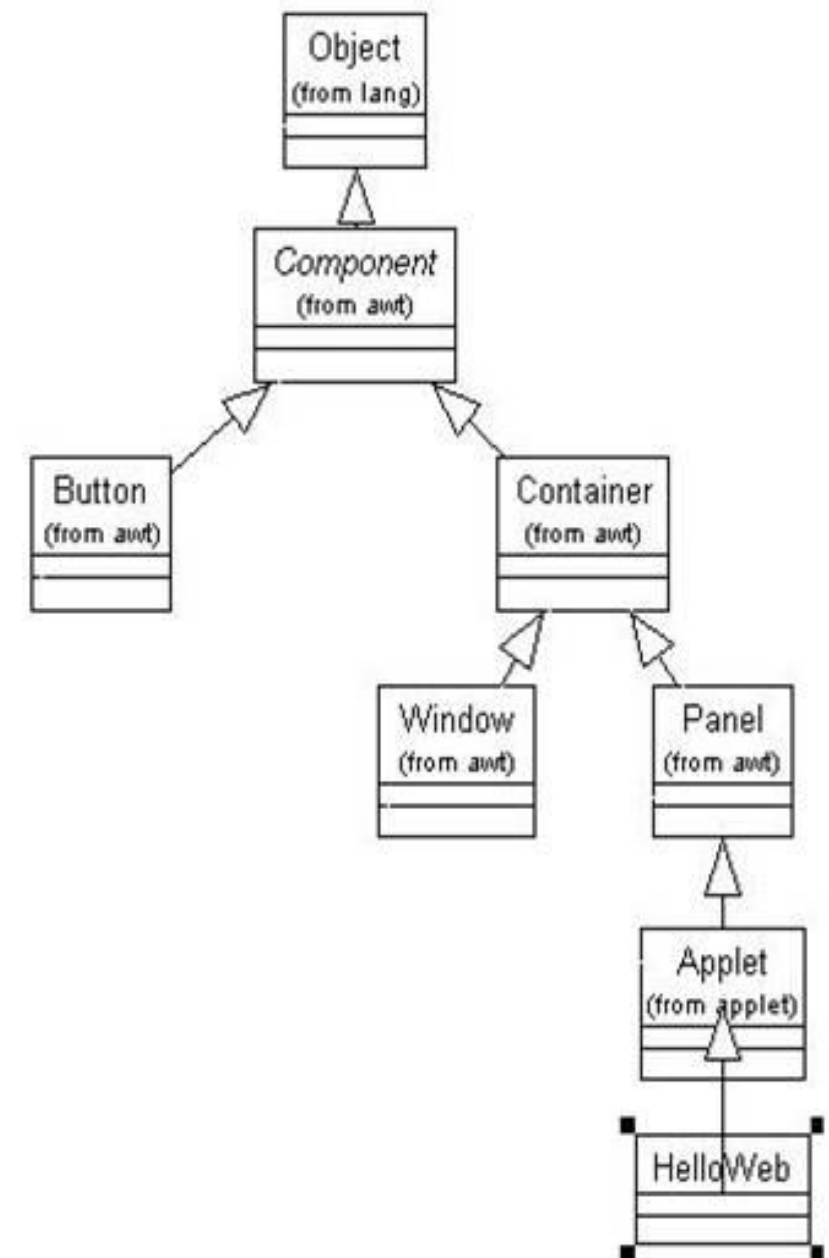
Applet

(AWT)

Simon Károly
simon.karoly@codespring.ro

Applet

- Kis program, amelynek futtatásához egy másik programra van szükség (Applet Viewer).
- Általában internetes böngészők (browser-ek) futtatják.
- Tulajdonképpen egy panel (tároló/container), amelyhez grafikus komponenseket adhatunk hozzá, és néhány metódus, amit a környezet meghívhat és inicializálhatja, futtathatja az applet-et.

Applet példa

- Példa:

```
public class HelloWeb extends java.applet.Applet {  
    public void paint(java.awt.Graphics gc) {  
        gc.drawString("HelloWeb!", 125, 95 );  
    }  
}
```

- Fordítás:

```
javac HelloWeb.java
```

- Megfelelő html állomány létrehozása (HelloWeb.html):

```
<html>  
<body>  
    <applet code=HelloWeb width=300 height=200></applet>  
</body>  
</html>
```

- A html állomány betöltése egy böngészőbe.

Az Applet osztály metódusai

- `void destroy()` - a környezet hívja meg, felszabadítja a foglalt erőforrásokat
- `AppletContext getAppletContext()` - a környezetre mutató referencia
- `String getAppletInfo()` - információk az Applet-ről
- `URL getCodeBase()` - az applet kódjának (.class file) helye
- `URL getDocumentBase()` - a html file helye
- `String getParameter(String name)` - a name nevű paraméter értéke
- `void init()` - a környezet hívja meg az applet betöltése után, általában a grafikus komponenseket ezen belül adjuk hozzá a tárolóhoz
- `boolean isActive()` - az applet állapota
- `void resize(Dimension d)` - újraméretezés
- `void resize(int width, int height)` - újraméretezés
- `void showStatus(String msg)` - szöveg kiírása a környezet (böngésző) állapotkijelzőjére (status bar)
- `void start()` - az init() után, illetve az oldal újratöltésekor hívja meg a környezet, ezzel indítva el az applet-et
- `void stop()` - az applet leállításakor hívja meg a környezet, illetve valahányszor új oldal kerül betöltésre

Applet paraméterek

- ```
< APPLET
[CODEBASE = codebaseURL]
 CODE = appletFile
[ARCHIVE = archivesList]
[ALT = alternateText]
[NAME = appletInstanceName]
 WIDTH = pixels
 HEIGHT = pixels
[ALIGN = alignment]
[VSPACE = pixels]
[HSPACE =pixels]
>
[<PARAM NAME = appletParameter1
 VALUE = value >]
[<PARAM NAME = appletParameter1
 VALUE = value >]
...
</APPLET>
```
- **CODEBASE**: amennyiben az applet nincs egy könyvtárban (vagy gépen) a megfelelő html állománnyal
- **ARCHIVE**: csomagolt állomány használata, főként több osztály alkalmazásánál javasolt
- **ALT**: milyen szöveget írjon ki a böngésző, ha nem betölthető az applet (pl. nem Java-kompatibilis a böngésző)
- **NAME**: az applet neve
- **ALIGN, VSPACE, HSPACE**: a html oldalon belüli elhelyezés
- **PARAM**: argumentumok átadása (a parancssor argumentumaihoz hasonlóan).  
Példák:  
<PARAM NAME=nev VALUE=ertek>  
<PARAM NAME="meret" VALUE="10">

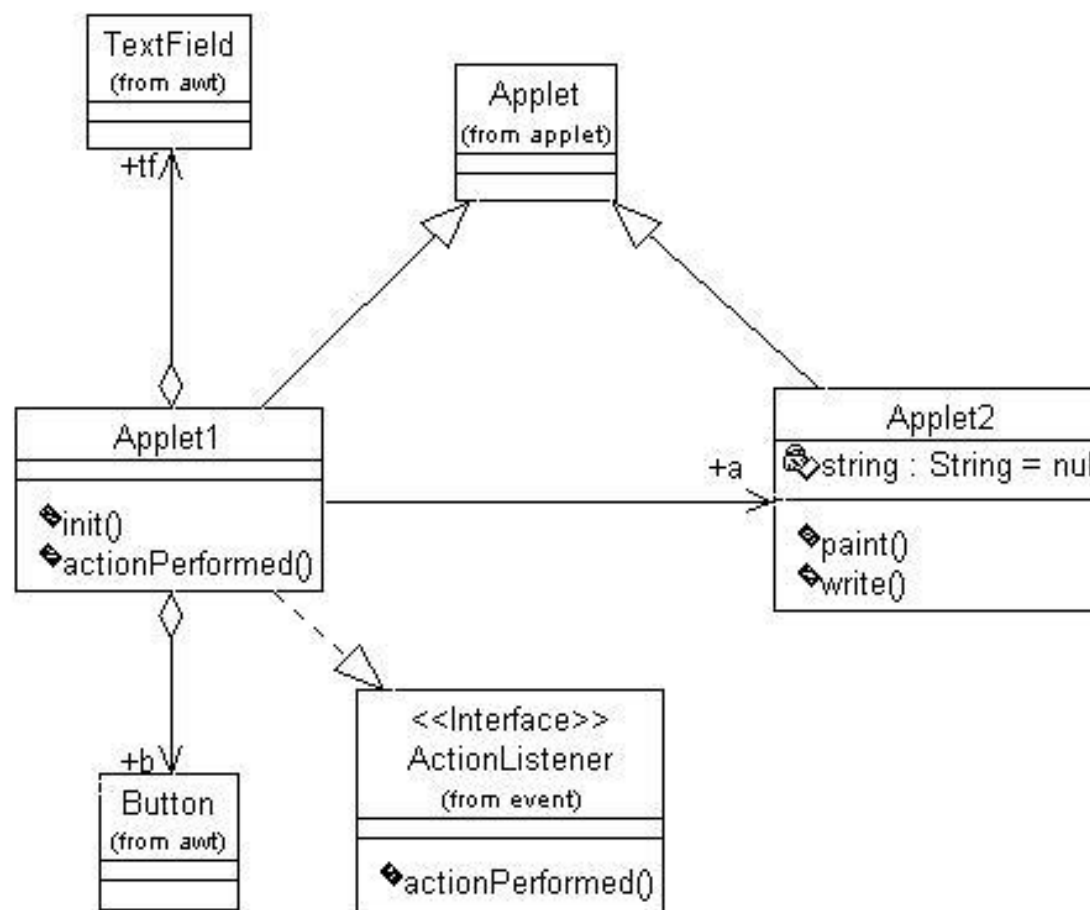
# Az applet környezete

- Kommunikáció az applet és környezete között:
  - az applet paraméterein keresztül (a `getParameter(String name)` metódus segítségével)
  - a környezet által meghívott metódusok által
- Példák:

```
getAppletContext().showDocument("http://www.codespring.ro") ;
getAppletContext().showDocument(getCodeBase(), "demo.html") ;
getAppletContext().showDocument(getDocumentBase(), "Demo2.html") ;
getAppletContext().showDocument("http://www.codespring.ro", "self") ;
getAppletContext().showDocument("http://www.codespring.ro", "_blank") ;
```
- Megjegyzések:
  - "self": a dokumentum aktuális keretben történő megjelenítése
  - "\_blank": új ablakban történő megjelenítés

# Appletek közötti kommunikáció

- A `getApplet(String name)` metódus segítségével, amely egy a meghatározott applet-re mutató referenciát térít vissza. Ennek segítségével metódusokat hívhatunk meg, „üzeneteket küldhetünk” az illető applet-nek.
- Példa:



# Applet példa

- `//Source file: Applet1.java`  
`import java.applet.Applet;`  
`import java.awt.event.ActionListener;`  
`import java.awt.TextField;`  
`import java.awt.Button;`  
`import java.awt.event.ActionEvent;`  
`public class Applet1 extends Applet implements ActionListener {`  
  
 `private TextField tf;`  
 `private Applet2 a;`  
 `private Button b;`  
  
 `public void init() {`  
 `tf = new TextField(30);`  
 `add(tf);`  
 `b = new Button("Send");`  
 `add(b);`  
 `b.addActionListener(this);`  
 `a = (Applet2) getAppletContext().getApplet("APPLET2");`  
 `}`  
 `public void actionPerformed(ActionEvent arg0) {`  
 `a.write( tf.getText());`  
 `}`  
`}`

# Applet példa

- `//Source file: Applet2.java`

```
import java.applet.Applet;
import java.awt.Graphics;
```

```
public class Applet2 extends Applet {

 private String string = null;

 public void paint(Graphics g) {
 if (string != null) g.drawString(string, 10, 10);
 }

 public void write(String s) {
 string = s;
 repaint();
 }
}
```


Adatvédelmi szabályok

- Az appletre vonatkozó általános/alapértelmezett biztonsági/adatvédelmi szabályok:
  - nem írhat/olvashat és nem törölhet állományokat arról a gépről, amelyik futtatja
  - nem olvashat ki rendszerinformációkat
  - nem futtathat más programokat
  - nem nyithat új hálózati kapcsolatokat
  - nem tölthet be native metódusokat, függvénykönyvtárakat
- Ezek betartásáért a böngésző SecurityManager-e felelős, amely SecurityException-t generál, ha valamelyik szabályt sérteni próbálja az applet.
- Megjegyzés: a megkötések a felhasználó által feloldhatóak, de mivel indokoltságuk egyértelmű, erre nem lehet alapozni → csak egyszerű/kis – az alapértelmezett szabályoknak megfelelő - programok esetében javasolt Applet alkalmazása.

Feladatok

1. Egy kereten belül helyezzünk el egy rajzvásznat (egy saját osztályt hozunk létre a *Canvas* osztályból származtatva), két *Choice* komponenst, egy jelölőnégyzetet (*Checkbox*), és egy gombot. A felhasználó a két *Choice* komponens segítségével kiválaszthat egy adott alakzattípust (pl. kör, négyzet stb.) és egy adott színt (pl. kék, piros stb.). A gomb lenyomásának hatására a vászonra kirajzoljuk a kiválasztott alakzatot a kiválasztott színnel. Amennyiben a jelölőnégyzet be van jelölve, az alakzat felületét is kitöltjük az illető színnel.

A keretnek megfelelő osztályt (a *Frame* leszármazottja), és a rajzvászonnak megfelelő osztályt (a *Canvas* leszármazottja) külön osztályként, külön állományokban hozzuk létre (a vásznat ne belső osztályként valósítsuk meg). Figyeljünk arra, hogy a vászon ne függjön a kereten belül alkalmazott komponensektől (pl. ne befolyásolja a vászon osztályt, ha valamelyik *Choice* komponenst listára cseréljük stb.)

A programnak elkészíthetjük egy olyan változatát is, amelynek esetében nem szükséges a gomb lenyomása: bármelyik másik komponens állapotának változásakor frissítjük a rajzot. Ezen kívül a szín kiválasztására alkalmas *Choice* komponenst helyettesíthetjük olyan módon, hogy a felhasználó tetszőleges R, G, B értékeket meg tudjon határozni (pl. három szövegmező segítségével).

Feladatok

2. Applet létrehozása egy panellel, amelyre az egér segítségével rajzolhatunk, vagy egy megadott képet jeleníthetünk meg benne. Az applet ezen kívül lehetőséget ad adott hangállomány lejátszására, megadott szöveg a böngésző állapotkijelzőjén történő megjelenítésére, valamint adott html dokumentum betöltésére:

- Útmutatások:
  - Javasolt komponensek:
    - Choice: a kívánt művelet kiválasztása (kép megjelenítése, hangállomány lejátszása, üzenet/oldal megjelenítése)
    - TextField: a paraméter beállítása (kép-/hangállomány neve, oldal címe, üzenet szövege)
    - Button: a kiválasztott művelet végrehajtása
    - Canvas: rajzolás
  - Egy lehetőség hangállomány betöltésére:
    - `AudioClip sound = getAudioClip(getDocumentBase(), "spacemusic.au");`
  - Az AudioClip osztály metódusai:
    - `play()`: lejátszás, `loop()`: "végtelen" lejátszás, `stop()`: leállítás
  - Kép betöltése:
    - `public Image getImage(URL url, String name);`

Feladat

